

Esperant la memòria

MATEO RELLO

ASSAIG

Luis Andrés Edo, *La corriente*.
Fundació d'Estudis
Llibertaris i
anarcosindicalistes.
Barcelona, 2002.

Som molts els que voldríem que aquell jove ferroviari que, segons diuen, va robar tot un vagó de menjar per repartir-lo entre els famats escrivís les seves memòries. Que ens parlés de tot el que va viure quan militava a Defensa Interior, l'òrgan amb què el Moviment Llibertari coordinava, des de França, les accions de guerrilla a l'Estat franquista durant la llarga postguerra. Que ens fes la crònica apassionant, per exemple, de com es va infiltrar a Espanya per tal de donar una sèrie de conferències de premsa que desacreditessin el que es va conèixer com Cinc-puntisme: aquell pacte que, el 1965, es va establir entre el corrent reformista de la CNT clandestina i el sindicalisme vertical.

En efecte, corria l'any 1966 i Luis Andrés Edo (Casp, 1925) portava de cap la policia franquista amb les seves

aparicions sorpresa, que li valgueren el sobrenom de Pimpinella Escarlata. Però va caure.

Parlàvem de les memòries que l'Edo mai no ha volgut escriure. Com a contrapartida, ens acaba de regalar l'edició d'un assaig, *La corriente*, que va escriure, precisament després de la seva caiguda, al penal de Sòria durant el 1968. Al bell mig d'un debat entre presos de totes les tendències –cristians, maoistes, trotskistes, un parell d'anarquistes...–, l'autor hi contribuï amb aquest text.

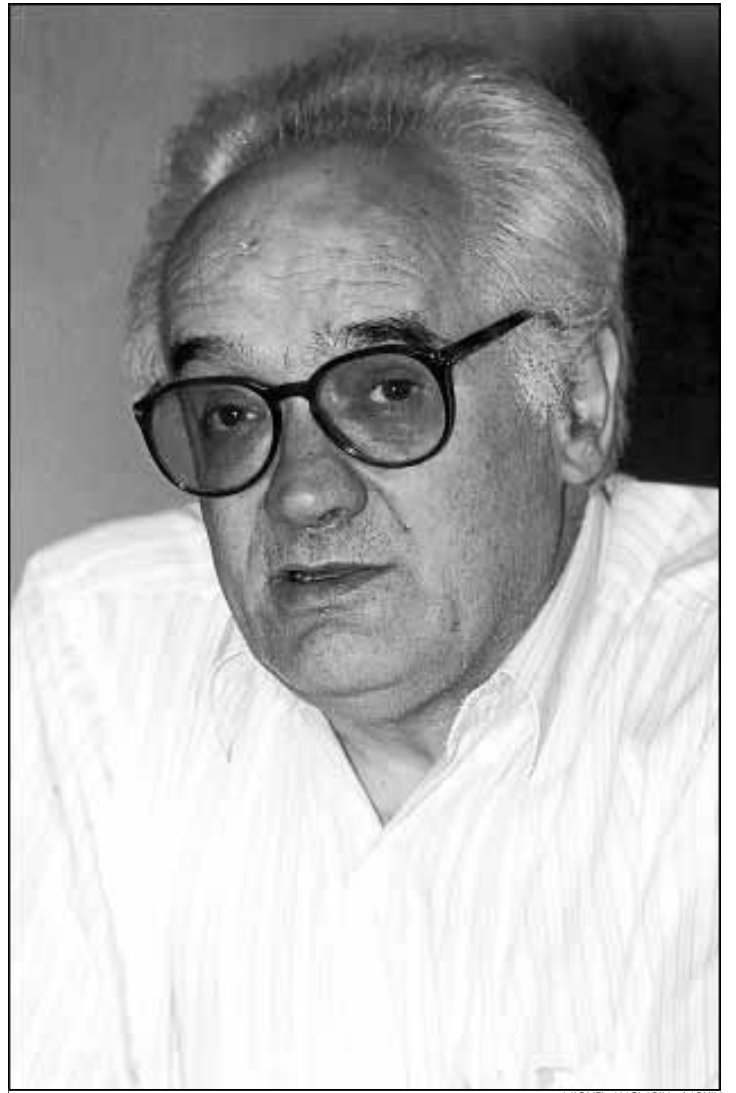
MOLT MÉS QUE UN DIÀLEG

Però *La corriente* és alguna cosa més que un moment dins d'un diàleg carcerari. Al seu llibre, Edo perfila una història de l'autoritarisme i es planteja la necessitat d'una dialèctica del pensament antiautoritari, tot situant els seus límits entre la negació radical de Bakunin i l'excessiva afirmació de Proudhon. Coherent amb aquesta investigació pendent i amb el procés investigat, l'autor fa una aposta clara: el moment exigeix que els anarquistes treballin per aportar a la societat un corrent de pensament, un clima. Una mentalitat. Sense aquest substrat, sosté Edo, provar de recupe-

rar les estructures organitzatives –la CNT i la FAI– seria endebades. Per cert, el nostre home es replanteja al seu text el paper de totes dues: la primera no ha de ser hegemònica dins *el corrent*; la segona ha d'evitar les temptacions elitistes, perquè un moviment d'élits és un moviment mort, el més allunyat d'un corrent.

Això deia Edo el 1968. Després, la història es va escriure d'una altra manera, i després del cèlebre míting cenetista de Montjuïc (s'hi van aplegar unes tres-centes mil persones), seguit de les Jornades Llibertàries –era el 1977–, va venir la ressaca del cas Scala. Però, afortunadament, Luis Andrés Edo ha volgut editar ara el seu llibre sense correccions, és a dir, defensant encara –malgrat Lyotard– la mateixa visió escatològica de la història, que encara espera una fase autènticament humana.

Finalment, podríem pensar que la dialèctica de què parla l'autor ja té, a hores d'ara, els fonaments crítics que necessitava. De fet, tot just mentre Edo redactava *La corriente*, Debord ja havia publicat *La société du spectacle* i París era la festa situacionista d'aquell maig; de fet, alhora Camus i Castoriadis, després Foucault i fins fa poc

MIQUEL ANGLARILL / ARXIU

L'històric dirigent llibertari Luis Andrés Edo

Bourdieu –o Baudrillard i Chomsky ara– han proporcionat des de diferents angles el material que la dialèctica antiautoritària exigeix.

¿Ara bé, és això palès en els hereus actuals del corrent antiautoritari? ¿Ha superat aquesta dialèctica l'anome-

nat Poble de Seattle, massacrada a Gènova i domesticada a Porto Alegre, aquest poble tan definit per l'empremta anarquista (Taibo dixit)?

Una cosa és segura: *La corriente* s'ha editat en un bon moment. La Gran Espiral encara gira. Continuarà.

I la vida passa i no sap l'hora

NARRATIVA

Jep Gouzy, *Qui mata un ou mata un bou*. Viena.
Barcelona, 2002.

Jep Gouzy és un autor incontenible. Per ser sincer, he de dir que tot sovint em costa d'estar al dia de les seves novetats editorials. I m'imagino uns calaixos plens de poemes, anotacions i paraules caçades mentre escolta a casa seva, a Pau, algun disc escollit acuradament. És repapa al sofà i somriu amb les orelles afilades mentre deixa el paper, guixat, damunt la tauleta del menjador. Podria ser així, per exemple.

El seu llibre més recent és *Qui mata un ou mata un bou*, però poc abans havien arribat alguns llibres més. Primer de tot, dues traduccions al francès (edició bilingüe): *Les eloqüències del silenci* (*Les Éloquences du silence*) i *...i un mirall trencat* (*...et un miroir brisé*). I cal afegir el volum *Contes de la setmana entrant* (Trabucaire, 2000), la continuació d'un altre recull de rondalles: *Contalles de l'oncle Josep* (Trabucaire, 1992). I par-

lem d'un autor que té la seva poesia completa, del 1950 al 1990, recollida en el primer volum de la seva obra poètica, i la seva narrativa fins al 1993 recollida en dos volums d'obra narrativa completa. I després tot serà un enumerar ingent de llibres i referències i obra dispersa, tota escrita en català.

PERSONALITAT ESTRANYA

Jep Gouzy és una personalitat ben estranya en el panorama poètic català, agraïdament estranya. I aquest llibre prou que ho demostra. Aquest rossellonès de 69 anys, professor de castellà a Pau (Bearn), recrea en la seva escriptura un espai que reivindica com a estrictament personal i que escampa als quatre vents: ell disposa els paisatges i en situa alguns al centre de tot, fa anar els personatges i els fa cantar, sense que perdin el to característic, la cançó que ell vol. Tom Waits, Jim Morrison o Nick Drake poden ser Gouzy, i ara Iggy Pop s'asseu en algun racó de la plaça de la Llotja de Perpinyà. O es troben tots, amb un somirure

EDUARD ESCOFFET

alliberat, al jardí de Gouzy a Sant Feliu d'Amunt. Arrenca amb el ritme de la música (un rock de Bach o una sonata de la Velvet) i apunta a la nostàlgia mentre va improvisant el curs del poema.

Qui mata un ou mata un bou, que de fet amaga el veritable títol, força més llarg i que el lector que s'apropi al volum descobrirà, és un llibre dels que a mi m'agrada llegir de Jep Gouzy. *Qui mata...* és un concert, un projecte per a un concert, amb una proposta d'interpret inclosa, que enllaça amb altres llibres de Gouzy com ara *Un plat d'arròs per a Tom Waits* i *La virginitat retrobada de Jim i (I) Van Morrison*, en què ret un intens homenatge a alguns dels seus mites musicals. Si a *La virginitat retrobada...* ja havia especulat sobre una trobada entre Jim Morrison, Van Morrison i Jordi Barre, ara ho embolica una mica més i forma un grup, homònim del llibre, amb membres com ara Jimi Hendrix, Nick Drake, Frederic Mompou i J.S. Bach. Segurament, algun vespre descuidat actuen en algun bar de Perpinyà o de Millars.

En aquests poemes apareix el Gouzy que ressegueix els viarans de la música, ara potser de Jimi Hendrix, i que es descobreix com un guia càlid de la música que més s'estima. També apareix el Gouzy rialler, el que juga entre el to seriós i la fantasia. També apareix el Gouzy arrelat, de vegades –s'exclama que les coses no canvien– o gairebé sempre forçat. I hi apareix el Gouzy nostàlgic, l'home lligat a les amistats i a les complicitats. Tota una deu de veus que acaben al mateix punt: la llibertat de crear un món propi que arrenca senzillament del dir-se el jo. A *Un plat d'arròs per a Tom Waits* –amb una coberta rosa que m'encanta–, comença dient que ell és Tom Waits. I ara, aquí, és una corda de la guitarra de Jimi Hendrix o una nota de Chopin que brilla sola. Això és el que m'agrada, aquesta senzillesa amb què s'apropia dels personatges que han fet la música que escolta amb passió. I podria resultar fins i tot escandalós.

Personalment, em quedo

amb el rítmic *Silencis de la por amb Luvabé*, que de vegades em recorda aquells teclados pianístics del seu llibre *Albança del ritme* (1970), i amb el repàs cronologicomusical que fa d'Iggy Pop. Del tot captivadors els recorreguts que ens proposa per les notes de Hendrix i de Bach. I també hi afegeixo la versió de Nick Drake de *La pobresa dels oblits*. I el llibre es tanca amb un índex onomàstic de gran utilitat: explica els noms que apareixen reiteradament al llibre i a tota la seva obra, un repàs a mig camí de la realitat i de la seva realitat. En llegir-lo, alguns recordaran aquella enciclopèdia de la música catalana, amb aires també rossellonesos, de Pascal Comelade. Una joia de la literatura musical catalana.

És cert que l'energia de Jep Gouzy queda sovint dispersa en una escriptura que es reconeix ingent, però és sens dubte una personalitat marcada dins el panorama de la poesia catalana, un poeta que com pocs deixa l'empremta del rock i del món consegüent en la poesia escrita en català. La seva poesia és un rock destripat i lent xiuxiuejat des d'un prat del Rosselló. Potser poca atenció a la seva veu i potser poques vies fàcils per anar als tresors que amaguen els seus versos. Però ell és irrefrenable.